

Ny fráværingsregel - spørsmål og svar

Her følger eit utval spørsmål og svar som har vore aktuelle etter innføring av fráværingsgrensa 1. august 2016. Dokumentet vil bli oppdatert.

Kven fráværingsgrensa gjeld for

Spørsmål: Kven gjeld fráværingsgrensa for?

Svar: I rundskriv "Fráværingsgrense Udir-3-2016" står det: *"Fráværingsgrensen gjeld for alle elever i vidaregåande skole, men ikkje for lærlingar, lære kandidater og voksne. Elever som tar Vg3 alternativ fagopplæring i skole omfattes heller ikkje av fráværingsgrensen, siden de verken får halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter."*

Spørsmål: Vil fráværingsgrensa gjelde for lærlingar som tar fag ved ein vidaregåande skule som ein del av opplæringsløpet? I rundskrivet står det at *"Fráværingsgrensen gjeld for alle elever i vidaregåande skole, men ikkje for lærlingar, ..."*

Svar: Fráværingsgrensa gjeld for fag der eleven får halvårsvurdering eller standpunkt vurdering. Dette står i forskrift til opplæringslova § 3-3 fjerde ledd: *«I vidaregåande skole skal eleven ikkje få halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter ved frávær i meir enn 10 prosent av timane i faget.»* Sjølv om eleven elles er lærling og ikkje er omfatta av fráværingsgrensa, er det altså korvidt eleven skal ha halvårsvurderingar eller standpunkt karakterar som er avgjerande for om fráværingsregelen gjeld.

Elevar som er på institusjon i delar av skuleåret

Spørsmål: Korleis skal det førast frávær når ein elev er vekke frå skulen grunna opphald i barnevernsinstitusjon?

Svar: Der elevar flyttar i barnevernsinstitusjon, vil dei i nokre tilfelle få heimeundervisning på institusjonen, eller få undervisning ved nærskulen til institusjonen. Då er det nærskulen eller dei som står for heimeundervisninga som skal føre frávær. I desse tilfella skal ikkje heimeskulen føre frávær. Dokumentasjon på flytting til institusjon skjer via barnevernet. Seksjon skule får meldeskjema frå barnevernet og sender dette vidare til skulane det gjeld. I situasjonar der eleven flyttar i institusjon, men fortsetter å gå på heimeskulen, skjer det ikkje noko endringar i fráværingsføring.

Spørsmål: Korleis skal ungdom som bur på barnevernsinstitusjon dokumentere sitt frávær, og kan barnevernet dokumentere fráværet?

Svar: For frávær grunna sjukdom, er det ikkje noko unntak for kravet om dokumentasjon frå lege eller annan fagperson for elevar i barnevernsinstitusjon. Barnevernet kan ikkje dokumentere eventuell sjukdom. Elevar som har ein kronisk sjukdom, eller er under utgreiing, kan få dokumentasjon på dette, uavhengig om dei bur heime eller i institusjon. Ein slik dokumentasjon kan kombinerast med eigenmelding.

Rektor er òg gjeve mynde til å utvise skjønn opp til 15 prosent, som vil vere særleg aktuelt for denne elevgruppa. Fráværingsgrensa er meint å ta skulk, men ikkje elevar i ein vanskeleg livssituasjon. Sjå følgjande frå rundskriv 3 2016: *«I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har gått over grensen på 10 prosent, og ikkje har tilstrekkelig dokumentasjon, likevel skal kunne få halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter. Årsaken til fraværet må gjøre det klart urimelig at eleven ikke får karakter, og det udokumenterte fraværet i faget kan ikke være høyere enn 15 prosent. Dette er en snever unntaksbestemmelse som gjør det mulig å ivareta elever som befinner seg i en vanskelig livssituasjon. Unntaket kan hjelpe elever med særlige utfordringer å fullføre og få vurdering selv om de har mer enn 10 prosent fravær.»*

Dokumentasjon, eigenmelding og sjølvstendig studiearbeid

Spørsmål: Kva meinast med «sjølvstendig studiearbeid»?

Svar: Sjølvstendig studiearbeid vil seie at eleven og skulen kan avtale at eleven skal arbeide med fag på eit anna tidspunkt enn oppsett timeplan. Sjølvstendig studiearbeid skal avtalast i forkant. Det må avtalast på førehand kva læringsmål eleven skal arbeide med og korleis arbeidet skal dokumenterast. Det skal ikkje førast frávær for elevar som har avtalt sjølvstendig studiearbeid med skulen. Det er skulen som skal vurdere om sjølvstendig studiearbeid er hensiktsmessig for dei aktuelle læringsmåla for denne eleven på gjeldande tidspunkt. I orden- og åtferdsreglementet § 4 (9) g. står det: «*Eleven kan, etter godkjenning frå faglærar, søkje rektor om å få utføre organisert eller sjølvstendig studiearbeid for eitt eller fleire avgrensa tidsrom. Eleven har sjølv plikt til å følgje opp skulearbeidet, og at det vert grunnlag for karakter i faga. Tida som vert nytta til sjølvstendig studiearbeid, skal ikkje førast som frávær (jf. forskrift til opplæringslova § 3-47 7. ledd)*

Spørsmål: Skal det reknast som dokumentert frávær for elevar som er under straffegjennomføring?

Svar: Informasjon Udir: *Straffegjennomføring for ungdom i konfliktrådet vil være "lovpålagt oppmøte", jf. forskrift til opplæringsloven § 3-47. Elevene må kunne dokumentere at de har deltatt på møter i tråd med konfliktrådsloven § 27. Har de gjort det vil fraværet ikke regnes i fraværsgrensen etter forskrift til opplæringsloven § 3-3. Dette fraværet kan også inngå i de totalt ti dagene som kan unntas føring på vitnemålet eller kompetansebeviset i løpet av et opplæringsår."*

Spørsmål: Får eleven frávær dersom eleven ikkje kan møte opp på skulen på grunn av privatisteksamen?

Svar: Dersom privatisteksamen inngår i det ordinære fagvalet, til dømes at eleven tek framandspråk som privatist fordi skulen ikkje tilbyr undervisning i dette faget, skal det ikkje førast frávær for korkje eksamensdagen eller førebuingdagen. Dersom eleven derimot tar privatisteksamen i eit fag som ikkje inngår i det ordinære fagvalet, til dømes at eleven vil forbetre karakteren i eit fag, vil dette bli rekna som frávær. Med fagval meinast dei faga som er naudsynt for å fullføre og bestå det aktuelle utdanningsprogrammet.

Spørsmål: Skal eleven ha frávær ved køyreopplæring?

Svar: Dersom ein elev er borte frå skulen grunna køyreopplæring, skal det reknast som frávær. Her inngår både ordinære køyretimar, obligatoriske køyretimar (t.d. glattkøyting) og oppkøyting.

Spørsmål: Kan ein elev som skal på feriereise i skuletida avtale sjølvstendig studiearbeid med skulen?

Svar: Frávær grunna feriereiser er særskilt kommentert i ordens- og åtferdsreglementet, der det står i § 4 (9) c at feriereiser ikkje kan reknast som sjølvstendig studiearbeid.

Spørsmål: Har helsesøster fått endra rolle og ansvar ved innføring av ny fráværsgrense?

Svar: Helsesøster si rolle og ansvar er ikkje endra ved innføring av ny fráværsgrense. Helsesøster sitt arbeid held fram som før.

Spørsmål: Kva følgjer kan det ha for ein elev som har stort udokumentert frávær i eit fag og det blir tidleg klart for eleven at han/ho ikkje kan få standpunktkarakter grunna overskriden fráværsgrense?

Svar: Dersom eleven ikkje kan få standpunktkarakter i faget grunna fráværsgrense, har eleven likevel rett til å delta i opplæringa på lik linje med dei andre elevane. Dersom eleven ønskjer å gå opp som privatist i faget, er dette kun mogeleg dersom eleven ikkje har elevstatus i gjeldande fag.

- I Udir 3-2016 s. 6 står det: «*Alle elever har rett til vurdering, uavhengig av om de har mistet retten til halvårskarakter eller standpunktkarakter. Det vil si at de har rett til å delta i opplæringen, og rett til å få undervisningsvurdering i fag. Vi minner om at en elev som vil melde seg opp som privatist i faget samme år, ikke kan være elev i faget samtidig. Fylkeskommunen (rektor, hvis myndigheten er delegert) kan avgjøre om en fulltidselev likevel kan bli deltidselev, hvis det foreligger tungtveiende grunner, jf. forskriften § 6-5. Fylkeskommunen bør se på overtrådt fraværsgrense i ett eller flere fag som en tungtveiende grunn.»*
- I HFK sine lokale presiseringar som blei sendt til skulane 15.08.2016 står det: «I Hordaland fylkeskommune er overskriden fráværsgrense i eitt eller fleire fag ein tungtvegande grunn til å

fatte enkeltvedtak om status som deltids elev. Det er rektor som avgjør om ein fulltidselev likevel kan bli deltids elev.» Merk at ein deltids elev kan ha andre/avgrensa rettar i høve Lånekassen.

Spørsmål: Kan eigenmelding brukast ved eleven sitt sjukefråvær?

Svar: I Udir 3-2016 Fråværsgrense står det følgjande: «Det er ikke krav om å dokumentere fravær før grensen på 10 prosent er overskredet, men elevene kan likevel velge å legge frem dokumentasjon før grensen er nådd. Fravær av helsegrunner må i utgangspunktet dokumenteres med legeerklæring eller med dokumentasjon fra annen sakkyndig, som for eksempel fysioterapeut, tannlege eller psykolog (herunder BUP). Fravær som skyldes helsegrunner kan ikke dokumenteres med kun egenmelding fra foreldre eller myndige elever. Sykdom som etter sin art gjør det vanskelig eller lite hensiktsmessig å oppsøke sakkyndig for hvert enkelt tilfelle, kan dokumenteres med egenmelding i kombinasjon med annen type dokumentasjon. Slik annen type dokumentasjon kan for eksempel være erklæring som godtgjør at eleven har en kronisk sykdom, eller dokumentasjon som viser at eleven er under utredning eller oppfølging for udiagnostisert sykdom. Det er rektor som avgjør om den fremlagte dokumentasjonen er egnet, eller om det er behov for annen type dokumentasjon.»

Spørsmål: Kan dokumentasjon frå lege gjennom nettbaserte tenester godkjennast på linje med anna dokumentasjon eleven får gjennom time hos fastlegen sin?

Svar: I eit skriftleg spørsmål frå Kjersti Toppe (Sp) til helse- og omsorgsminister Bent Høie blir det mellom anna denne problemstillinga tatt opp. Følgjande lenke viser spørsmål og svar:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=67799>

Fråværsgrense på 10 % og bruk av skjønn mellom 10-15 %

Spørsmål: Kva betyr 10 % fråvær?

Svar: I rundskriv Udir-3-2016 er det under punktet «Skal fraværet unntas, må det dokumenteres» er det lagt til at grensa går på akkurat 10 prosent, og at det ikkje er mogeleg å runde ned. (Presisert i mai 2017)

Spørsmål: Korleis skal saksgangen vere der eleven har udokumentert fagfråvær mellom 10-15%?

Svar: Ei skjønnsmessig vurdering er ei avgjerd som ikkje har klare kriterier, men vert fatta innan nokre ytre bestemte rammes. Det er opp til den som har fått mynde til å fatte avgjerda å vurdere innanfor desse rammene. For at rektor i det heile skal kunne gjere ei skjønnsmessig vurdering etter forskrifta § 3-3 fjerde ledd er følgjande inngangsvilkår fastsett:

- Det må føreliggje vurderingsgrunnlag
- Eleven kan ikkje ha meir enn inntil 15% udokumentert fråvær

Når desse er oppfylt, kan ein gå i gang med skjønnsutøvinga. Det som skal vurderast er om «årsaka til fråværet gjer det klart urimeleg at fråværsgrensa skal gjelde». Her er det to vurderingstema, først må ein sjå på kva årsaka til fråværet er. Her kan ein ikkje krevje dokumentasjon på årsaka, det er eleven si eiga forklaring som må leggjast til grunn. Vidare må denne årsaka gjere det «klart urimeleg» at fråværsgrensa skal gjelde. Dette er ein snever unntaksregel som gjer det mogleg å ta vare på elevar som til dømes er i ein vanskeleg livssituasjon. Sjå meir om denne vurderinga på side 5 i Rundskriv 3-2016 frå Udir. Me veit at nokre elevar vart nekta legetimar og difor ikkje kunne få dokumentasjon, dette kan vere eit anna døme der skjønn kan utøvast. På Udir si side med spørsmål og svar om fråværsgrensa skriv dei at skjønnsutøvinga til dømes kan nyttast der eleven har ein vanskeleg situasjon heime. Me gjer merksam på at skjønnsutøvinga skal gjerast både ved T1 og T2/standpunkt.

Bytte av skule i løpet av skuleåret

Spørsmål: Kva skjer med eleven sitt fråvær når ein elev byttar skule i løpet av skuleåret?

Svar: Dersom ein elev byttar skule skal fráværsprosenten til eleven i enkeltfaget startast på null ved oppstart på ny skule, medan eleven sitt samla frávær som skal førast på kompetansebeviset/vitnemålet skal følgje eleven ved skulebytte.

Rutiner for skulane ved overskriden fráværsgrense

Spørsmål: Skal det fattast enkeltvedtak der elevar vil få IV til standpunkt grunna overskriden fráværsgrense?

Svar: Det skal fattast enkeltvedtak utan ugrunna opphold der eleven vil få IV i standpunkt grunna overskriden fráværsgrense. Eleven har klagerett når det blir fatta enkeltvedtak.

Svar frå Udir pr mai 2017: "Etter vårt syn er det nødvendig å fatte et faktisk vedtak skriftlig om en elev har gått over fraværsgrensen og får IV i standpunktkarakter, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-18 siste ledd. Dersom eleven har blitt varslet og deretter går over fraværsgrensen, vil de ha rett til å bli informert om dette så fort som mulig. I de fleste tilfeller vil elevene gå over grensen en god stund før kompetansebevis skal utstedes. Det vil derfor ikke være tilstrekkelig å vente med å gi dem informasjon på kompetansebeviset, da dette er viktig bl.a. av hensyn til klageretten. I saker der en elev får IV fordi læreren ikke har vurderingsgrunnlag kan dette stille seg annerledes, fordi læreren ikke nødvendigvis vet at han eller hun mangler vurderingsgrunnlag før alle timer er avholdt.

Vedtaket må vise til at eleven ikke får standpunktkarakter (IV) i et fag pga. fravær utover fraværsgrensen, og hvilket fravær som er registret. Elevene må også bli opplyst om klageretten etter kap. 5 og klagefristen på 10 dager."

Spørsmål: Kva rutiner må skulen følgje ved overskriden fráværsgrense?

Svar: For å gjere eit enkeltvedtak om at eleven ikkje får fagkarakter grunna overskriden fráværsgrense, skal eleven ha fått varsel jf. § 3-7. Eleven kan klage på enkeltvedtak med ein klagefrist på 10 dagar, jf. forskrift til opplæringslova § 5-1 og 5-5. Klagen skal sendast til skulen og klagen blir handsama av ei ekstern klagenemnd. Dersom det er klart at eleven ikkje får standpunktkarakter i faget grunna overskriden fráværsgrense, har eleven lik rett som alle andre elevar til å delta i undersivninga og få undervegsvurdering. Det skal også førast frávær så lenge eleven har elevstatus i faget.

SkoleArena - føring og varsel

Spørsmål: I fag der ein skal varsle for både skriftleg og munnleg, må ein her generere to varsel?

Svar: Eleven skal bli varsla i både skriftleg og munnleg del. For norsk skal det også varslast i sidemål. Dette kan enten gjerast ved å sende varsel i både den skriftlege og munnlege delen separat. Alternativt kan ein skrive ut eit varsel i den delen som årstimetallet er registrert på (til dømes skriftleg engelsk eller norsk hovudmål) og føre på at dette også gjeld for dei andre delane (til dømes munnleg og sidemål).